

SVENS BIBELOVERSIGT – FJERDE MOSEBOG

Bogens hvem, hvad, hvor:

Beretningen i 4 Mos omhandler de 38 år, fra Israel bevæger sig fra Sinaj (4 Mos 10:11-12) og indtil de lejrer sig ved Jordan flodens østlige bred, på Moabs sletter (4 Mos 33:49-50).

Forfatter:

Moses - forfatter og redaktør, (se noter til 1+2+3 Mos). I 4 Mos 33: 2 står der, at Gud befalede Moses at nedskrive israelitternes vandring. Det antydes dog, at der også er andre der skriver, fx omtales Moses, ligesom i 2.+3. Mos., i 3. person, og på en måde, der ville være unaturlig, hvis det var ham selv der skrev (12:3; 15:22-23).

I 4 Mos citeres der også fra andet skriftligt materiale (21:14, 27-30).

Men Moses er absolut hovedkilden til bogen, for ca. 70 gange står der, at Gud bad Moses videregive hans befalinger til folket (se også 36:13).

Bogens beretning hænger naturligt og uløseligt sammen med 2 Mos (se fx 14:22; 33:1-49) og dets forskellige bestemmelser, den bygger helt tydeligt videre på materialet fra 2 +3 Mos (se fx 5:1-4; 9:1-14; kap.15; kap.28-29).

Hvis ikke kritikerne klart kan bevise, at Moses umuligt kunne have skrevet disse beretninger, så understreger 4 Mos igen, at Mosebøgerne er en sammensat enhed med Moses som hovedforfatter.

Tidspunkt:

Apr. år 1465 til jan. 1426 f.Kr., i alt 39 år. (4. Mos.1:1 – 1. dag i 2. måned i 2. år; 5. Mos.1:3 – 1. dag i 11. måned i 40. år).

Motiv:

4 Mos bygger videre på Guds instrukser til præsterne, og giver bestemmelser vedr. deres hjælpere, levitterne.

Derudover afslutter 4 Mos beretningen om udvandringen fra Egypten indtil folket når det forjættede land.

Den afslører med chokerende ærlighed folkets svigt og de efterfølgende omkostningsfulde konsekvenser.

Bogens opbygning:

1:1-10:10	Forberedelse til afmarch mod det forjættede land:
1-4	Orden i lejren
1-2	Folket optalt og ordnet
3-4	Religiøse tjenere optalt og ordnet
5:1-10:10	Guds lejr renses og indviet
5:1-6:27	Fysisk, moralsk og åndelig indvielse i lejren.
7:1-8:26	Religiøse bestemmelser og indvielse af levitterne
9:1-10:10	Om at leve i fællesskab med Jahve
10:11-19:22	Fra Sinaj til Kanaans sydlige grænser:
10:11-12:16	Fra Sinaj til Parans ørken
10:11-10:36	Rejsen begyndes
11:1-12:16	Fortsat klager fra folket og Guds dom
13:1-14:45	Israel nægter at indtage landet
15:1-19:22	Ørkenvandring
15:1-41	Love vedr. det forjættede land og renselse
16:1-17:26	Oprør mod religiøs autoritet indsat af Gud
17:27-19:22	Religiøse pligter og rettigheder
19:22-20:1	De 37 tavse og glemte år
20:1-36:13	Fra Kadesh til Kanaans østlige grænse:
20:1-21:35	Fra Kadesh til Moabs sletter
22:1-36:13	På Moabs sletter
22:1-25:1	Spåmanden Bileams indsats
26	Den anden folketælling
27	Kvindens arveret
28-30	Ofringer og love vedr. aflæggelse af løfte
31-32	Erobring af landet øst for Jordan
33:1-49	Tilbageblik over udvandringens 42 faser
33:50-36:13	Bestemmelser vedr. arvelod i Kanaan

Bogens indhold:

4 Mos er en blanding af lovgivning og beretninger fra den rejse Israel foretog fra Sinaj til Kanaans land.

Den gengiver en trist historie om folkets klager, oprør og dom, men samtidig vidner den om Guds trofasthed mod sit løfte om at føre Abrahams efterkommere tilbage til det land, han havde lovet dem.

Indholdet følger fortrinsvis en kronologisk frem for en tematisk opbygning, ligesom i 2 Mos.

I. Forberedelserne før fremrykning mod Kanaan 4 Mos 1-10.

"En lejr indrettet under Gud". Lejren er præget af militær organisering, renhed og indvielse til Jahve. Hæren og de religiøse tjenere mønstres og Guds tilbyder sit eget hellige nærvær og sin ledelse.

II. Klager, oprør og det store frafald 4 Mos 10-19.

Det, der skulle have været en glædesfyldt pilgrimsrejse i troen, bliver i stedet en trist, nølende travetur, præget af utaknemlighed, frygt og vantro.

Oprøret kulminerer, da folket nægter at udføre dets bestemmelse om at indtage landet. Konsekvenserne af dette bliver 40 års ørkesløs ørkenvandring, mens hele generationen, på nær to mænd Josva og Kaleb, dør inden Gud på ny tillader Israel at opfylde hans mål.

På trods af folkets svigt fortsætter Gud sit mål ved at væve sin lov ind i nationens liv, for at gøredem til hans lys for nationerne, Guds Rige på jord.

III. Fokus på indtagelse af det forjættede land 4 Mos 20-36.

Gud beskytter og hjælper Israel mod usynlige og synlige fjender, men folket må selv tage ansvar for ikke at svigte moralsk og åndeligt. Gud forbereder folket på, hvordan de skal indrette sig i det forjættede land og udpeger Josva som sin nye leder efter Moses.

Bogens temaer:

Det overordnede tema er vandring med Gud, specielt under prøvelser. Gud er aktivt tilstede hos sit folk, og har klare forventninger til deres vandring. Når troende i tillid og lydighed følger Gud, oplever de velsignelse, men når de vælger deres egne veje, oplever de at drive ørkesløst rundt og mister Guds tiltænkte velsignelse.

Israels vandring kan både opfattes som en pilgrimsfærd med Gud som forsørger og rejseleder, og som en militær fremrykning med Gud som den øverstbefalende general, der fører sin hær for at tilbageerobre sit rige.

Åbenbaringsteltet ligger i centrum af Israels lejr. I en tæt cirkel omkring det ligger præsternes og levitternes lejre og derefter i en ydre cirkel de 12 stammers lejre. Samme krav til orden præger Israel, når de er på march. Ligesom Gud viser det i skaberværket, er Gud også interesseret i praktisk design og orden hos sit

folk. Orden er det, der bedst tjener til menighedens opbyggelse. (1 Kor 14:32, 40; Kol 2:5).

"Hengivelse og løfter": Mednasiræer løftet (6:1-21) (nasir: at adskille, afholde, indvie) og afholdenhedsløfter (30:1-17), kunne lægfolket indvie sig til at tjene Gud, en ret som normalt var forbeholdt præsteskrabet og levitterne.

Gud ønsker at lede sit folk og han gør det med forskellige midler. Synligt direkte igennem sky- og ildsøjlen. Hørligt igennem præsternes trompet-signaler. Fornuftigt igennem lokalt kendskab (9:15-34).

Derudover åndeligt igennem den profetiske tjeneste (12:6-8), og ved en situations udfald, som vist ved lodkastning med Tummin og Urim (27:21, se 2 Mos 28:30). Forskellige midler samvirker under Gud til at føre folket til det forjættede land.

Syndens alvor. Gentagende gange (16 i alt) gør store dele af nationen oprør i mod Gud. Mest alvorligt ved at nægte at indtage landet (14:34-35).

Dette fører til 38 forspildte år i ørkenen, og derved bliver det vantro Israel et advarende eksempel på, hvordan troende kan miste Guds hensigt og mål og gå glip af hans velsignelse.

Så alvorligt er dette eksempel, at det bruges i NT (Hebr 3:12-4:3) til at advare bekendende kristne mod frafald. "Kora (kap.16) og "Bileam" (kap. 22-26, 31:9, 16) fremstilles som advarende eksempler på enkeltpersoner, der stod Gudsautoritet og vilje imod (se 2 Pet 2:15; Jud v.11; Åb 2:14).

"Moses" (12:3-8, bemærk specielt hans tjeneste som Israels store forbeder 11:2; 12:13; 14:13-21; 16:22; 21:7). Derudover "Josva" (27:16-23), "Kaleb" (13:30-33; 14:6, 24-25) og "Pinehas" (25:6-13), som dem der lidenskabeligt efterfulgte Gud i tro og lydighed.

Landet skal på samme måde som lejren i ørkenen bevares helligt for Gud. Dette betyder både rituel og moralsk renhed såvel som om-sorg for de svagere stillede (se krav om ligeret 26:54, 27:6; 33:54; 34:17-29; 36:7 og retssikkerhed 35:30-34).

Guds hellighed kommer til udtryk i de forskellige love, der omfatter renhed i rituel (5:1-4; 31:19-30, kap.19) og moralsk (5.6-31) forstand. Gud lægger vægt på autoriteter og præcise detaljer og opdrager derved Israel til ærefrygt (se fx dommen over Mirjam kap. 12, og Moses 20:8-12, samt i bestemmelser om ofringer kap. 15, 28-29).

Guds godhed, omsorg og almægt kommer til udtryk, ved hans fortsatte opretholdelse og beskyttelse af Israel igennem de 40 år i ørkenen, på trods af deres gentagende klager og utaknemmelighed. Guds retfærdige moral betyder at synd ikke kan overses. Når han har advaret folket tydeligt, bliver hans straf meget direkte (se fx straffen for sabbatsbrud 15:32-36 med henvisning til 2 Mos 31:13-17; 35:1-3).

Guds troskab, kommer til udtryk ved at han holder sit ord (23:19; 26:64-65), og det er fortrinsvis et nådeord (6:23-27, 14:18-20). Tydeligst bevist ved at han fører Israel til det land han for længe siden havde lovet Abraham.

Baggrundsinformation:

Ud fra almindelig tankegang virker antallet på 2-2,5 mill. mennesker usandsynligt højt (bemærk de ca. 600.000 repræsenterer kun krigsmønstrede mænd, se 2 Mos 12:37; 38:26; 4 Mos 1:46; 3:39; 26:51, 62).

Fordi tal har nemmere ved at blive ændret i oversættelsen (tal gengives med bogstaver, og bogstaverne her repræsenterer ordene: "tusindfører, klan og familie"), er der nogen, der foreslår en omskrivning i oversættelsen af tallene. Det får antallet helt ned på ca. 18.000 mænd og som følge heraf bliver hele befolkning på kun ca. 75.000 mennesker.

Dette kunne også forklare størrelsesforskellen mellem antallet på mændene i Levi stamme og de andre stammer. Det mindre antal passer bedre med det man i dag tror, Kanaans befolkning var efter erobringen. I modsætning til denne forklaring, der kræver en omskrivning, må det fremhæves at tallene passer, når de lægges sammen, at Bibelen taler om Guds opretholdelse og at tallene citeres i NT (1 Kor 10:8).

Moses gengiver 42 rejsestadier (kap. 26) for Israels udvandring, men en stor periode af de 38 år i ørkenen kunne have været stedbunden omkring oasen Kadesh, hvilket oversat betyder "hellig", måske ud fra at Åbenbaringsteltet var placeret der.

Mange af de indgreb Gud gør i ørkenen er mirakler gennemført med naturlige midler. Store vagteltræk (11:31-32) med op til 3 mill. fugle dokumenteres fra Egypten i begyndelsen af det 20. årh e.Kr. Sinaj's kalksten er kendt for at indeholde naturlige reservoirer med store mængder vand (2 Mos 17:6; 4 Mos 20:11). Kviksand dækket af en hård skorpe, der pludselig giver efter (16:30-34), samt plager med giftslanger (21:4-9) er kendte fænomener.

Den negative omtale af Bileam kan på overfladen virke hård, når teksten siger, at Gud billigede at han tog af sted. Men vi kender fra os selv, at en sag godt kan involvere mange dagsordener. Gud ser dem alle og genkendte griskheden, der motiverede Bileam i denne sag. Teksten afslører også hvordan Bileam i sidste ende fik sine penge (30:16; 2 Pet 2:15; Åb 2:14).

Mht. hans talende æsel, kan der være flere forskellige måder hvorpå Bileam "hørte" informationen, som Gud gav ham igennem æslet. Vedr. Guds brug af "band" som doms middel: (se noter til Josvas bog).

Bogens sammenhæng med resten af Bibelen:

4 Mos afslutter rejseberetningen om Israels udvandring fra Egypten frem til det forjættede land. De fem Mosebøger, hører sammen som en naturlig enhed, både mht. beretning og mht. lovgivning. Hver bog er afhængig af informationen i en anden for at give den fulde forståelse.

- 1 Mos** Forjætter om Abrahams afkom og deres land
- 4 Mos** Viser at profetien er klar til opfyldelse
- 2 Mos** Fortæller om udvandringen fra Egypten til Sinaj
- 4 Mos** Om rejsen fra Sinaj til Jordan
- 3 Mos** Giver instrukser om gudsdyrkelse og åndelige privilegier
- 4 Mos** Om det at vandre med Gud og at være åndelig ansvarlig overfor ham.
- 4 Mos** Vedr. frelsesplanen fortæller hvordan tingene ikke bør være.

Beretningerne er præget af folkets klager, utaknemlighed, jalousi, vantro, overmod, oprør samt afguderi, således at konsekvensen bliver, at en hel generation går glip af Guds velsignelse. Folket var blevet udfriet fra trældom og fangenskab, men i stedet for troslydighed genvarede de med vantro og oprør og mistede derved deres lod i det forjættede land.

I stedet for at opnå "frelsens hvile" dør de i ørkenen, uden formål og retning. NT bruger eksemplerne til at advare mod fra-faldets alvorlige konsekvenser (Matt 12:30-32; 1 Kor 10:1-13; Hebr 3:1-4:13; 5:11; 6:12; 10:19-39; 12:4-29; 1 Joh 5:16f) og imod falske læreres svigagtige færd (2 Pet 2:1-22; Jud v.11; Åb 2:12-17).

Ørkenen er symbol på fristelse og prøvelse i det åndelige liv, hvor de troende må lære at kæmpe både mod de synlige og usynlige fjender (21:1-3; 22:2-6).

Bogen giver et billede på den åndskamp, der om-ringer de troende, og samtidig det miljø, som Gud bruger til at opdræne sit folk til at føre den krig, der kan indtage Riget.

I denne åndelige kamp er Gud ikke kun træner, han er også menighedens medengagerede feltherre. Her ligesom i NT viser det sig, at det kun er Gud der formår at lede og beskytte sit folk, for selv de bedste mennesker svigter (Aron, Mirjam og Moses kap. 12, 20; se også Jesu disciple Matt 26:30-35, Luk 22:31-33).

Guds berettigede vrede kan med rette udslette syndere til enhver tid. Men angerfuld forbøn på grundlag af Guds barmhjertighed og løfter, kan bibringe ny nåde og muligheder. (4 Mos 14:13-21; 21:7; Jak 5:16; 1 Joh 5:16-17).

4 Mos 14:27-35 viser, at samtidig med, at Gud dømmes de troløse, svigter han ikke sine løfter om at føre Israel ind i det forjættede land. Samme argumentation bruger Paulus overfor et forhærdet Israel Rom. 11:25-32; og overfor en evt. forhærdet menighed 2 Tim 2:11-13.

Guds velsignelse i 4 Mos 6:23-27 åbenbarer noget om Guds inderste væsen, han giver nåde. Den varsler også Guds endelige mål, som er universel fred. (Åb 21:22-22:5).

Jesus i det Gamle Testamente:

Sky- og ildsøjlen, sølvtrumpeterne, Urim og Tummim, har hver til opgave at lede de troende til Gud. De finder deres fuldkomne opfyldelse i Jesus, der siger at han er "vejen" Joh 14:6 og "verdens lys" Joh 9:12 (se også Joh 1:4, 9; 11:9; 12:35; 46).

Moses som profet, præst og leder, der med sin sagtmødige karakter (4 Mos 12:3) er prototype på Israels kommende frelserkonge (Matt 11:28-30; Hebr 3:1-6).

Aron som ypperstepræst klædt på til præstetjeneste (4 Mos. 20:25-28) i Guds helligdom (4 Mos 18:1-2), hvis tjeneste medbringer beskyttelse og frugtbart liv (4 Mos 17:11-13, 23), finder sit fuldkomne ideal opfyldt i Jesus, ypperstepræsten i himlens sande helligdom (Hebr 10:19-24).

Jesus er mannaen, livets brød, der opretholder liv i ørkenen, men tilfredsstillende ikke syndens og selvbehagens lyster (4 Mos 11:4-9; 21:4-6; Joh 6:41-71). Jesus er klippen, som slået en gang for alle (2 Mos 17:1-7) altid vil slukke åndelig tørst, når han påkaldes med troens ord (4 Mos 20:8-13; 1 Kor 10:4).

Den lydefrie røde kvie, der som syndoffer opbrændes udenfor lejren og hvis aske opblandet i frisk vand renser telte, genstande og mennesker, peger hen til Jesus, der blev ført som syndoffer udenfor lejren.

(Hebr 13:8-14) og hvis offer renser fra al synd (Hebr 9:13-14; 1 Joh 1:7-8) og gør alt nyt (Åb 21:5, 22-27).

Bileams profetier Varsler om en kommende konge i Israel, der udpeges af en stjerne (4 Mos 22:21; 24:7; 17). Profetien opfyldes i Matt 2:1-2.

Kobberslangen Der ligesom Jesus, løftet op på en stang, helbreder alle, der er døende af "slangegift", når de i tro ser hen til ham. (4 Mos 21:8; 1 Mos 3:15; Joh 3:17; 12:31-33).

Bogens mest kendte afsnit:

6:23-27	Den aronitiske velsignelse.
9:15-23	Sky- og ildsøjlen over Helligdommen.
13-14	De tolv spejdere og frafaldet ved Kad-esh Barnea
17:17-26	Arons blomstrende og frugtbare stav
20:1-13	Moses, der i stedet for at tale til klippen, slår den og derved mister sin ret til at føre folket ind i det forjættede land.
22-24	Spåmanden Bileams syv orakler til Israel og nationerne